

RIIGI TEATAJA

Nr. 18.

3. märtsil 1939.

Nr. 18.

I.

- Art. 121. Kinnisvarade sundvõõrandamise seadus.
122. Otsus Kunstikomitee asutamisest.
123. Nõmme linna lihajärelevaatuse asutise taksid 1939/1940 m. a. kohta.
124. Valga linnas asuvate avalikkude matmispaikade maksunormid 1939, 1940 ja 1941 a. peale.
125. Tõrva linna alkoholita trahteriasutiste avamise, sisseseadmise ja hea-
korra määrus.
126. Türi linna kõnniteede tegemise ja tänavate ning kõnniteede puhasta-
mise ja korrashoiu määrus.
127. Sundmääruse kehtetuks tunnustamise määrus alkoholiste jookidega
kauplemise korra, aja ja tervishoidlikkude nõuete kohta resto-
ranides, einelaudades, õlle- ja veinikauplustes Võrumaa valdades
ja alevites.
128. Paide linna 1939 a. maksumäärad.

II.

129. Vabariigi Presidendi käskkiri nr. 13.

I.

Riigikogu on vastu võtnud alljärgneva seaduse, mille käesole-
vaga kuulutan välja:

121. Kinnisvarade sundvõõrandamise seadus.

I.

1. peatükk.

Sundvõõrandamise eeldused ja alused.

§ 1. Kinnisomandit, samuti piiratud kinnisasjaõigusi võidakse sund-
võõrandada ainult üldistes huvides, kui see hädavajalik, ja õiglase tasu eest.

§ 2. Sundvõõrandamist võidakse teostada eriseadusega või seesuguse administratiiv-asutise otsusega, kellele vastav õigus on antud seadusega. Kõigil teistel juhtudel võib sundvõõrandamise otsustada Vabariigi Valitsus.

Vabariigi Valitsuse ja administratiiv-asutise otsus sundvõõrandamise kohta jõustub avaldamisega Riigi Teatajas.

§ 3. Sundvõõrandamine Vabariigi Valitsuse otsusel toimub käesolevas seaduses ettenähtud korras.

Administratiiv-asutise otsusega toimuvale sundvõõrandamisele kohaldatakse käesoleva seaduse eeskirju, kuivõrd sundvõõranduse otsuse aluseks olevas seaduses pole määratud teisiti.

§ 4. Sundvõõrandamist ei takista seaduseeskirjad, milledega keelatakse või kitsendatakse kinnisasja võõrandamist või tükeldamist, samuti kolmandate isikute kasuks kinnistusraamatusse kantud õigused.

2. peatükk.

Sundvõõranduse eeltööd ja neist tekkivate kahjude tasumine.

§ 5. Kui sundvõõrandamise otsustamine on eriseadusega antud administratiiv-asutise võimkonda, siis annab loa sundvõõranduse eeltööde tegemiseks sama administratiiv-asutis. Kõigil teistel juhtudel annab sundvõõranduse eeltööde tegemiseks loa see minister, kelle võimkonda kuulub tegevusala, milleks sundvõõrandamist soovitakse ette võtta.

Loas tuleb ära märkida tähtaeg, mille kestel sundvõõranduse eeltöid võidakse teostada. Seda tähtaega võib loa andja pikendada.

§ 6. Sundvõõranduse eeltöödeks antud loa alusel võidakse sundvõõranduse ettevalmistamiseks ette võtta tarvilikke mõõtmisi, märkimisi ja tehnilisi uurimisi.

Hooneisse, kinnistesse õuedesse ja aedadesse võivad eeltööde tegijad minna, kui neile seda ei luba kinnisasja valdaja, ainult politsei kaasabil.

Eeltöödel ei ole lubatud rikkuda ehitisi ega raiuda puid ja ilupõõsaid. Muu varalise kahju tekitamine on lubatud ainult niivõrd, kui see on eeltööde tegemiseks hädavajalik.

§ 7. Sundvõõranduse taotleja, kes on teinud sundvõõranduse ettevalmistamiseks eeltöid, on kohustatud tasuma kõik need kahjud, mis ta on kinnisasja omanikule ning kolmandatele isikutele eeltöödega tekitanud.

§ 8. Sundvõõranduse eeltöödest tekkivate kahjude tasumise tagamiseks võib eeltööde loa andja nõuda sundvõõranduse taotlejalt, kui selleks ei ole riigi- või kohaliku omavalitsuse asutis, tagatise esitamist.

Loa andja on kohustatud sundvõõranduse taotlejalt nõudma eeltöödest tekkivate kahjude tasumiseks tagatise esitamist, kui seda nõuab kinnisasja omanik.

Tagatise suuruse määrab loa andja. Tagatis võidakse esitada sularahas, panga garantiikirjas või riigi- või riigi poolt tagatud väärtpaberites.

Nõutud tagatise määratud tähtpäevaks esitamata jätmise korral tühistatakse eeltööde tegemiseks väljaantud luba.

Kui kinnisasja omanik ei ole oma kahjutasunõude sissenõudmise või tagamise kohta esitanud täitelehte ühe aasta jooksul arvates eeltööde tegemiseks antud tähtaja lõppemisest, siis antakse tagatis selle esitajale tagasi. Enne selle tähtaja möödumist võidakse tagatis selle esitajale tagasi anda ainult siis,

kui kinnisasja omanik on pärast eeltööde lõpetamist teatanud, et temal sundvõõranduse taotleja vastu kahjutasunõudeid ei ole.

§ 9. Sundvõõranduse eeltöödest tekkinud kahjud, kui kahjusaaja nende suuruse või tasumise kohta sundvõõranduse taotlejaga kokkulepet ei saavuta, kuuluvad kindlakstegemisele ja sissenõudmisele tsiviilkohtupidamise seaduses ettenähtud korras.

Kui aga hindamismenetlus on juba alustatud, siis võib kahjusaaja taotleda talle sundvõõranduse eeltöödest tekkinud kahjude kindlakstegemist sundvõõrandi hindamise komisjoni kaudu, kui sama asja pole antud tsiviil- või vahekohtu lahendada.

Hindamiskomisjoni poolt kindlaksmääratud kahjutasusumma nõutakse sundvõõranduse taotlejalt sisse administratiivkorras.

3. peatükk.

Sundvõõranditasu.

§ 10. Sundvõõrandi eest tasu maksmise kohus lasub sundvõõrandisaajal.

§ 11. Tasu maksmine sundvõõrandi eest peab toimuma rahas, kui pooled ei ole kokku leppinud teisiti.

§ 12. Kinnisomandi sundvõõrandamisel tuleb tasuda kinnisvara ning koos sellega sundvõõrandatud päraldiste ja viljade väärtus.

Kinnisasja ühe osa sundvõõrandamisel tuleb tasuda see väärtus, mis tal on selle kinnisasja osana.

Ühtlasi tuleb tasuda kahjud ülejäänud vara väärtuse vähenemisest, mis sundvõõrandiandjale on tekkinud sundvõõrandamise tagajärjel.

§ 13. Sundvõõrandatavale kinnisasjale püstitatud uute ehitiste ja seadeldiste, samuti seal teostatud uuenduste, maaparanduste, kapitaalremontide, istutuste ja külvide eest, kui nende laadist, püstitamise või teostamise ajast või muist oludest ilmneb, et seesuguseid töid on teostatud üksnes kõrgema sundvõõranditasu saamiseks, tasutakse sundvõõrandisaaja vaide puhul sundvõõrandiandjale ainult sel määral, kuivõrd sundvõõrandisaaja nende tõttu rikastub.

Eelmises lõikes tähendatud asju, kuivõrd neid saab eraldada sundvõõrandatavast kinnisasjast seda rikkumata, võib sundvõõrandiandja, loobudes talle nende eest määratud tasust, omal kulul ära viia hindamiskomisjoni poolt määratud tähtpäevaks.

§ 14. Sundvõõranditasu kindlaksmääramisel tuleb arvestada sundvõõrandi hindamisaegset väärtust.

§ 15. Sundvõõranditasu kindlaksmääramisel ei arvestata sundvõõrandi väärtuse suurenemist või vähenemist, mis tingitud ettevõtte teostamisest, milleks sundvõõrandamine toimub, samuti sundvõõrandi väärtuse võimalikku suurenemist või vähenemist tulevikus.

§ 16. Kinnisasja senist kasutamiskiisi võidakse sundvõõranditasu kindlaksmääramisel arvestada ainult summani, mis on vajalik selleks, et sundvõõrandiandja võiks kasutada mõnd teist kinnisasja samal viisil ja umbes sama tulukusega.

§ 17. Kui ruumiliselt või majanduslikult ühtekuuluv kinnisasi ühe tema osa sundvõõrandamise tõttu tükeldub või väheneb oma suuruselt seda võrd, et tema ülejäänud osa ei saa enam otstarbekalt kasutada vastavalt senisele

majanduslikule otstarbele, siis võib sundvõõrandiandja hindamiskomisjonilt nõuda kogu kinnisasja sundvõõrandamist.

Kui kinnisasja ühe osa sundvõõrandamise tõttu ei saa enam endiselt kasutada ülejäänud kinnisasja teatavaid osasid, siis võib sundvõõrandiandja nõuda ainult nende osade kaassundvõõrandamist.

Hoone ühe osa sundvõõrandamisel võib sundvõõrandiandja esimeses lõikes tähendatud eeldustel igal juhul nõuda terve hoone sundvõõrandamist.

§ 18. Kui sundvõõrandatav kinnisasi on koormatud realservituudiga, mis sundvõõrandamise aluseks oleva eriseaduse või Vabariigi Valitsuse või administratiiv-asutise otsuse kohaselt kuulub kustutamisele, siis tuleb valitseva kinnisasja omanikule tasuda kahjud selle kinnisasja kui ka tema muu vara väärtuse vähenemisest, mis tekivad realservituudi kustutamise tagajärjel. Sel juhul tuleb sundvõõrandatava kinnisasja hinna kindlaksmääramisel arvestada kinnisasja seda väärtust, mis tal on kustutamisele kuuluva realservituudi olemasolul.

Kahjutasu asemel võib valitseva kinnisasja omanik nõuda oma kinnisasja sundvõõrandamist, kui seda kinnisasja ei saa realservituudi kustutamise tõttu enam otstarbekalt kasutada vastavalt senisele majanduslikule otstarbele.

Kui teeniva kinnisasja või selle osa sundvõõrandamise tõttu realservituudi teostamine oluliselt raskeneb, siis võib valitseva kinnisasja omanik, loobudes realservituudist, nõuda kahjutasu esimeses lõikes määratud suuruses.

§ 19. Kasutusvaldusega koormatud kinnisasja sundvõõrandamisel kestab kasutusvaldus kinnisasja asemel edasi sundvõõranditasul.

Kui sundvõõrandatav kinnisasi on koormatud isikliku kasutusõigusega, reaalkoormatiseaga või pärandatava kasutusõigusega, siis tuleb sundvõõranditasu kindlaksmääramisel arvestada kinnisasja seda väärtust, mis tal on vabana neist koormatistest. Sellest sundvõõranditasust tuleb nende koormatiste kustutamisest tekkivate kahjude katteks arvata õigustatud isikute kasuks see summa, mille võrra sundvõõrandatava kinnisasja väärtus on eelnimetatud asjaõigustega koormamise tõttu vähenenud.

Kui eelmiste lõigete alusel antav tasu õigustatud isikutele koormatiste kustutamisest tekkivaid kahjusid täielikult ei kata, siis peab sundvõõrandisaaja neile tasuma ka puuduva osa.

§ 20. Väljaostu-õigusega või ostu-eesõigusega koormatud kinnisasja sundvõõrandamisel võib õigustatud isik sundvõõrandisaajalt nõuda talle selle õiguse lõpetamisest tekkivate kahjude tasumist.

§ 21. Kinnispandiga koormatud kinnisasja sundvõõrandamisel kestab kinnispandiõigus kinnisasja asemel edasi sundvõõranditasul.

§ 22. Rendile- või üürileantud kinnisasja sundvõõrandamisel võib rentnik või üürnik sundvõõrandisaajalt nõuda oma huvi tasumist, mis tal on rendi- või üürilepingu edasikestmisest kuni kokkulepitud tähtaja lõpuni. Seesugust õigust pole rentnikul või üürnikul, kes on sõlminud rendi- või üürilepingu pärast seda, kui sundvõõrandiandjale on saanud teatavaks loa andmine sundvõõranduse eeltööde tegemiseks, või pärast seda, kui sundvõõrandamise aluseks olev eriseadus või Vabariigi Valitsuse või administratiiv-asutise otsus on avaldatud Riigi Teatajas.

Kui rendi- või üürileping on sõlmitud pärast seda, kui sundvõõrandiandjale on saanud teatavaks loa andmine sundvõõranduse eeltööde tegemiseks,

kuid enne sundvõõrandamise aluseks oleva eriseaduse või Vabariigi Valitsuse või administratiiv-asutise otsuse avaldamist Riigi Teatajas, siis võib see rentnik või üürnik, kes eelnimetatud loa väljaandmisest ei teadnud, sundvõõrandiandjalt nõuda rendile- või üürileantud kinnisasja sundvõõrandamisel oma huvi tasumist, mis tal on rendi- või üürilepingu edasikestmisest kuni kokkulepitud tähtaja lõpuni.

4. peatükk.

Kokkuleppe-menetlus.

§ 23. Kui pole seaduslikke takistusi sundvõõranditasu kindlaksmääramiseks poolte kokkuleppel, siis alustab hindamiskomisjoni esimees sundvõõrandisaaja sellekohase kirjaliku avalduse põhjal viivitamata kokkuleppe-menetlust, seaduslike takistuste olemasolul aga hindamismenetlust.

§ 24. Sundvõõrandisaaja avalduses, milles ta palub kokkuleppe- või hindamismenetluse alustamist, tuleb ära märkida sundvõõrandiandja nimi ja elukoht, sundvõõranduse aluseks olev eriseadus või Vabariigi Valitsuse või administratiiv-asutise otsus ning sundvõõrandisaaja nimi ja elukoht.

Kui sundvõõrandisaaja palub otsekohe alustada hindamismenetlust, siis peab ta avalduses ära märkima need seaduslikud takistused, mis ei võimalda sundvõõranditasu kohta kokkuleppe sõlmimist.

§ 25. Hindamiskomisjoni esimees, saanud sundvõõrandisaajalt avalduse kokkuleppe- või hindamismenetluse alustamiseks, nõutab sundvõõrandisaaja kulul sundvõõrandatava kinnisasja kohta väljavõtte kinnistusregistrist.

Need väljavõtted kinnistusregistrist, kui sundvõõrandisaajaks on riigi- või kohaliku omavalitsuse asutis, on vabad kõigist riigi kasuks võetavaist maksudest.

§ 26. Saanud hindamiskomisjoni esimehelt kinnistusregistri-väljavõtte nõutamise avalduse, kannab kinnistusamet sundvõõrandamise kohta kinnistus-registrisse sundvõõrandusmärkmek.

Sundvõõrandusmärke kustutatakse kinnistusregistrist:

- 1) kinnisasja ümberkinnistamisel sundvõõrandisaaja nimele;
- 2) hindamiskomisjoni esimehe otsuse põhjal sundvõõrandusmärkmek kustutamise kohta, missuguse otsuse teeb hindamiskomisjoni esimees sundvõõrandisaaja loobumise korral sundvõõrandamisest, samuti juhul, kui hindamismenetlus lõpetatakse poolte kokkuleppega;
- 3) vastava kohtuotsuse põhjal.

Kuni sundvõõrandusmärkmek kustutamiseni on kinnistusamet kohustatud hindamiskomisjoni esimehele teatama igast sissekandest, mis tehakse kinnistus-registrisse pärast sundvõõrandusmärkmek sissekandmist.

§ 27. Kokkuleppe-menetlus jäetakse ära:

- 1) kui sundvõõrandatava kinnisasja omanikul, kes asub välismaal või kelle elukoht on teadmata, ei ole kohal esindajat;
- 2) kui sundvõõrandatava kinnisasja kohta on kinnistusregistrisse kantud hagi tagamise märke vaidluse puhul omandiõiguse üle.

§ 28. Kui sundvõõrandatav kinnisasi kuulub konkursitompu, on sundvõõranditasu kohta õigustatud kokkulepet sõlmima vandehooldaja kohtu kinnituseel, pärast konkursivalitsuse valimist aga viimane konkursikreditoride üldkoosoleku kinnituseel.

§ 29. Kokkuleppe-menetluse alustamisel kutsub hindamiskomisjoni esimees välja sundvõõrandiandja ja sundvõõrandisaaja ning teeb neile ettepaneku kokku leppida sundvõõranditasu kohta. Väljakutse-tähtaeg ei või olla lühem kui seitse päeva arvates kutse väljasaatmisest.

Kokkuleppe sõlmimiseks võib hindamiskomisjoni esimees määrata pooltele nende palvel tähtaja, mis ei või olla pikem kui kaks nädalat.

Kui sundvõõrandiandja või sundvõõrandisaaja või mõlemad määratud ajaks hindamiskomisjoni esimehe juurde ei ilmu või kui pooled kas esimesel ilmumisel või kokkuleppe sõlmimiseks määratud tähtaja jooksul, kui viimane on antud, sundvõõranditasu kohta kokkulepet ei saavuta, siis lõpetab hindamiskomisjoni esimees kokkuleppe-menetluse ning alustab hindamismenetlust.

§ 30. Tagajärjeta jäänud kokkuleppe-menetluse kohta koostatakse protokoll, milles märgitakse kokkuleppe-menetluse tagajärjeta jäämise põhjused, ilmunud sundvõõrandiandja poolt nõutud viimane hind ja ilmunud sundvõõrandisaaja poolt pakutud viimane hind. Protokollile kirjutavad alla ilmunud sundvõõrandiandja, ilmunud sundvõõrandisaaja ja hindamiskomisjoni esimees.

§ 31. Hindamiskomisjoni esimehe ees saavutatud kokkuleppe kohta koostatakse akt, millele kirjutavad alla pooled ja hindamiskomisjoni esimees.

Kokkuleppe-aktist antakse pooltele nende palvel tasuta ära kiri, kuna algakt jäetakse hindamiskomisjoni esimehe kätte.

Kokkuleppe-akt kui ka selle ära kirjad ei kuulu tempelmaksustamisele, kui sundvõõrandisaajaks on riigi- või kohaliku omavalitsuse asutis.

§ 32. Kokkuleppe-akti alusel võivad sundvõõrandiandja ja sundvõõrandisaaja teineteiselt nõuda notariaalse müügilepingu sõlmimist.

Kokkuleppe-akti alusel sõlmitud müügilepingud ei kuulu tempelmaksustamisele ning nende põhjal tehtavad sissekanded kinnistusraamatusse on vabad kõigist riigi kasuks võetavaist maksudest, kui sundvõõrandisaajaks on riigi- või kohaliku omavalitsuse asutis.

5. peatükk.

Hindamismenetlus.

§ 33. Sundvõõranditasu nende sundvõõrandatavate esemete eest, millete võõrandushinna kohta asjaosalised pole kokkulepet sõlminud, määrab kindlaks hindamiskomisjon.

§ 34. Hindamiskomisjonid asuvad maakonnaomavalitsuste juures.

Hindamiskomisjonile alluvad kõik sundvõõrandusasjad komisjoni asukoha maakonna ning selle maakonna poolt osaliselt või täielikult piiratud linnade administratiivpiires.

§ 35. Hindamiskomisjoni koosseisu kuuluvad esimehena kohalik maa- vanem ja liikmetena:

- 1) sundvõõrandatava kinnisasja asukoha jaoskonnakohtunik;
- 2) sundvõõrandatava kinnisasja asukoha maksuinspektor;
- 3) valla- või linnavalitsuse esindaja sundvõõrandatava kinnisasja asukoha vallast või linnast;
- 4) Majaomanikkude Koja esindaja, kui sundvõõrandamisele kuulub linna administratiivpiires asetsev kinnisasi;
- 5) Põllutöökoja esindaja, kui sundvõõrandamisele kuulub väljaspool linna administratiivpiire asetsev kinnisasi.

Hindamiskomisjoni esimehe ja liikmete ülesandeid täidavad nende äraolekul nende seaduslikud asendajad.

§ 36. Hindamiskomisjoni asjaajamist toimetab selle maakonnaomavalitsuse kantslei, kelle juures komisjon asub.

§ 37. Hindamiskomisjoni kohta kehtivad administratiiv-menetluse seaduse eeskirjad käesolevas seaduses ettenähtud muudatuste ja täiendustega.

§ 38. Hindamismenetluse alustamisest kuulutab hindamiskomisjoni esimees Riigi Teatajas ja kohtukuulutuste ajalehes, üles kutsudes kõiki neid, kellele õigusi sundvõõrandamine riivab või kellelele on tekitatud kahju sundvõõranduse eeltöödega, teatama hindamiskomisjonile oma õigusi ja nõudeid kuulutuses määratud tähtjaks, mis ei või olla lühem kui kaks nädalat ega pikem kui kolm kuud arvates kuulutuse avaldamisest.

Määratud tähtjaks teatamata jäänud nõuded ja õigused, mis ei ole sisse kantud kinnistusregistrisse, samuti need õigused, mis on kinnistusregistrisse sisse kantud pärast selle tähtja möödumist, jätab hindamiskomisjon arves-tamata.

§ 39. Kui sundvõõrandatava kinnisasja omanikul, kes asub välismaal või kelle elukoht on teadmata, ei ole kohal esindajat, siis määrab kohalik ringkonnakohus hindamiskomisjoni esimehe sellekohasel taotlusel sundvõõrandatava kinnisasja omanikule huvidekaitsja tsiviilkohtupidamise seaduse nende eeskirjade kohaselt, mis käivad kaitsja määramise kohta kohtuotsuse täitmise puhul kostjale, kelle elukoht on teadmata.

Huvidekaitsja saab tasu hindamiskomisjoni määramisel summast, mis sundvõõrandiandjale antakse sundvõõrandatud kinnisasja eest.

§ 40. Kui sundvõõrandatav kinnisasi kuulub pärandi hulka, mille valitsemiseks pole veel hooldajat määratud, siis on hindamiskomisjoni esimees õigustatud paluma pärandi hooldaja määramist.

§ 41. Üheaegselt hindamismenetluse alustamise kohta käiva kuulutuse avaldamisega teeb hindamiskomisjoni esimees korralduse sundvõõrandatava kinnisasja üleskirjutamiseks tema poolt määratud tähtjaks kinnisasja asukoha välispolitsei komissarile ning saadab viimasele sundvõõrandatava kinnisasja kohta kinnistusregistri-väljavõtte. Üleskirjutamiseks määratud tähtaeg ei või olla lühem kui kaks nädalat ega pikem kui kolm kuud.

Üleskirjutamine toimub nende eeskirjade kohaselt, mis on ette nähtud tsiviilkohtupidamise seaduse täitemenetluse osas kinnisvarade üleskirjutamise kohta. Üleskirjutamise juurde kutsutakse sundvõõrandiandja, sundvõõrandi-saaja ja kaks tunnistajat. Poolte mitteilmumine ei takista üleskirjutamise teos-tamist.

§ 42. Hindamiskomisjoni esimees, saanud välispolitsei komissarilt sundvõõrandatava kinnisasja üleskirjutuse protokoll-i koos kinnistusregistri-väljavõttega selle kinnisasja kohta, kutsub sundvõõrandatavate esemete hinda-miseks viivitamata kokku hindamiskomisjoni, pärast tähtja möödumist, mis on määratud kolmandatele isikutele, kellede õigusi sundvõõrandamine riivab või kellelele on tekitatud kahju sundvõõranduse eeltöödega, oma nõuete esi-tamiseks hindamiskomisjonile.

§ 43. Hindamiskomisjoni koosolekuile kutsutakse asjaosalistena oma huvi de kaitsmiseks sundvõõrandiandja, sundvõõrandisaaja, kolmandad isikud, kes on teatanud hindamiskomisjonile oma nõuetest selleks määratud tähtja jooksul, ja need kinnistusraamatu järgi õigustatud isikud, kes oma nõuetest

pole küll teatanud, kuid kellede elukohad on hindamiskomisjonile teada. Kutsed tuleb välja saata vähemalt seitse päeva enne komisjoni koosolekut.

Asjaosalised võivad komisjoni koosolekuist osa võtta kas isiklikult või oma volinikkude kaudu ning esitada seal nii suulisi kui ka kirjalikke seletusi.

Asjaosaliste või nende volinikkude mitteilumine komisjoni koosolekule ei takista asja arutamist ega otsuste tegemist.

§ 44. Hindamiskomisjoni koosolek on otsusevõimeline, kui sellest võtavad osa esimees või tema asendaja ja kolm liiget.

Hindamiskomisjon teeb oma otsused asjaosaliste juuresolekuta. Otsuste tegemine toimub lihthäälteenamusega, kusjuures häälte poolnemisel otsustab esimehe või tema asendaja hääl.

§ 45. Hindamiskomisjoni koosoleku kohta peetakse protokoll, millele kirjutavad alla kõik koosolekust osavõtjad.

Protokollis märgitakse koosoleku aeg ja koosolekust osavõtjate nimed, arutamisel olnud küsimused ning tehtud otsused. Otsused tuleb põhistada.

§ 46. Hindamiskomisjon toimetab hindamist välispolitsei komissari üleskirjutus-protokoll, kinnistusregistri-väljavõtte, asjaosaliste poolt esitatud seletuste ning dokumentide ja komisjoni enda poolt kogutud andmete alusel.

Hindamiskomisjonil on õigus kutsuda oma koosolekule arvamuse avaldamiseks asjatundjaid, toimetada paiklikke ülevaatusi ning üle kuulata tunnis-tajaid ja ümbruselanikke.

Hindamiskomisjoni poolt väljakutsutud asjatundjatele ja tunnistajatele määratud tasu viidetud aja ja sõidukulude eest makstakse välja hindamiskomisjoni esimehe korraldusel, sundvõõrandisaja poolt sundvõõranduskulude katteks sissemakstud summadest.

§ 47. Hindamiskomisjon otsustab kõik asjaosaliste poolt tõstetud vaid-lused nii nende õiguste kehtivuse kui ka kuuluvuse kohta, millede alusel tasu saamist taotletakse, samuti nende olude kohta, milledest sõltub asjaosalistele määratava sundvõõranditasu suurus.

Iga õigus, mis tuleb hindamiskomisjoni hindamisele, tuleb hinnata eraldi.

§ 48. Hindamiskomisjoni otsuse peale võivad asjaosalised kaevata sundvõõrandatava kinnisasja asukoha ringkonnakohtule administratiivkohtu-menetluse korras kahe nädala jooksul arvates otsuse ärakirja kättesaamisest.

§ 49. Hindamiskomisjoni esimees saadab pärast sundvõõranditasu kohta käiva otsuse jõustumist sellest ärakirja sundvõõrandisajaale ning sundvõõ-randatava kinnisasja asukoha ringkonnakohtule.

§ 50. Hindamismenetluse kestel võivad sundvõõrandiandja ja sund-võõrandisaja igal ajal sõlmida kokkulepet sundvõõranditasu kohta. Sel juhul lõpetab hindamiskomisjoni esimees hindamismenetluse poolte vastava teate põhjal ning laseb kustutada kinnistusregistrisse kantud sundvõõrandus-märkme.

6. peatükk.

Hindamismenetluse kulud.

§ 51. Hindamiskomisjoni otsuses tuleb määrata, kes peab tasuma hindamismenetluse kulud ning kui suures summas.

§ 52. Kui määratud sundvõõranditasu pole vähem sundvõõrandiandja poolt nõutud tasusummast, siis peab kõik hindamismenetluse kulud tasuma sundvõõrandisaaja.

Kui määratud sundvõõranditasu ei ületa sundvõõrandisaaja poolt pakutud tasusummat, mida sundvõõrandiandja ei nõustunud vastu võtma, siis peab kõik hindamismenetluse kulud kandma sundvõõrandiandja.

Kui määratud sundvõõranditasu on küll madalam sundvõõrandiandja poolt nõutud tasusummast, kuid ületab sundvõõrandisaaja poolt pakutud tasu summa, siis toimub hindamismenetluse kulude jaotamine sundvõõrandiandja ja sundvõõrandisaaja vahel vastavalt nende summade vahekorrale, mis üks on rohkem nõudnud ja teine vähem pakkunud võrreldes määratud sundvõõranditasuga.

Kui sundvõõrandiandja pole hindamiskomisjoni esimehele teatanud nõutud tasusummat ega sundvõõrandisaaja — pakutud tasusummat, siis jaotatakse hindamismenetluse kulud nende vahel pooleks.

Kui hindamismenetlus lõpetatakse sundvõõrandisaaja ja sundvõõrandiandja kokkuleppega, siis jaotatakse poolte teissuguse kokkuleppe puudumisel hindamismenetluse kulud nende vahel pooleks.

Kui hindamismenetlus lõpetatakse sundvõõrandisaaja loobumise tõttu sundvõõrandimisest, siis jäävad kõik hindamismenetluse kulud sundvõõrandisaaja kanda.

§ 53. Hindamismenetluse kulud moodustuvad hindamisega seoses olevaist tegelikest kuludest, nagu tasust hindamismenetluse alustamise kohta käiva kuulutuse avaldamise eest, sõidu- ja päevarahadest hindamiskomisjoni esimehele ja liikmeile, tasust viidetud aja ja sõidukulude eest tunnistajaile, tasust uurimistöö, kulude, viidetud aja ja sõidukulude eest asjatundjaile ning tasust hindamiskomisjoni sekretärile.

Sõidu- ja päevaraha saavad hindamiskomisjoni esimees ning riigi- või omavalitsusteenistuses olevad hindamiskomisjoni liikmed ametisõitude tasu seaduses ettenähtud alustel ja määral, teised hindamiskomisjoni liikmed aga samadel alustel II järgu kohaselt.

Tunnistajad ja asjatundjad saavad tasu tsiviilkohtupidamise seaduse eeskirjade kohaselt.

Hindamiskomisjoni sekretäri tasu suuruse määrab hindamiskomisjon vastavalt tehtud töö hulgale. Tasu iga sundvõõrandusaja eest ei või ületada 100 krooni.

§ 54. Hindamismenetluse kulude hulka ei arvata neid kulusid, mis on tekkinud asjaosalistele seoses nende osavõtuga sundvõõrandusmenetlusest.

§ 55. Hindamismenetluse kulud makstakse välja hindamiskomisjoni esimehe korraldusel, sundvõõrandisaaja poolt sundvõõranduskulude katteks sissemakstud summadest.

§ 56. Hindamismenetluse kulude katteks võidakse hindamiskomisjoni esimehe otsusel sundvõõrandisaajalt, kui selleks ei ole riigi- või kohaliku omavalitsuse asutis, summasid sisse nõuda administratiivkorras, kuid seda ainult siis, kui sundvõõrandisaaja ei ole hindamiskomisjoni esimehe poolt määratud suuruses summasid hindamismenetluse kulude katteks sisse maksnud seitsme päeva jooksul arvates vastava teate kättesaamisest.

7. peatükk.

Sundvõõrandamisest loobumine.

§ 57. Riigi- või kohaliku omavalitsuse asutis võib loobuda sundvõõrandamisest ainult siis, kui sundvõõrandamine toimub tema kasuks Vabariigi Valitsuse või administratiiv-asutise otsuse põhjal, kõik teised sundvõõrandisaajad aga ka siis, kui sundvõõrandamise aluseks on eriseadus.

§ 58. Sundvõõrandamisest võidakse loobuda kuni sundvõõranditasu sissemaksmiseni ringkonnakohtusse.

Kui sundvõõranditasu sissemaksmisele on eelnenud sundvõõrandatud kinnisasja valduse ülevõtmine, siis sundvõõrandisaaja ei või enam pärast seda sundvõõrandamisest loobuda.

§ 59. Neil juhtudel, mil sundvõõrandamisest loobumine on seaduse järgi lubatud, loetakse sundvõõrandisaaja sundvõõrandamisest loobunuks:

- 1) kui ta kolme kuu jooksul arvates sundvõõrandamise aluseks oleva eriseaduse või Vabariigi Valitsuse või administratiiv-asutise otsuse jõustumisest ei ole esitanud hindamiskomisjoni esimehele avaldust kokkuleppe- või hindamismenetluse alustamiseks;
- 2) kui ta pärast sundvõõrandusmenetluse alustamist teatab hindamiskomisjoni esimehele, et ta on sundvõõrandamisest loobunud;
- 3) kui ta kuue kuu jooksul arvates sundvõõranditasu kohta käiva otsuse jõustumisest ei ole sundvõõranditasu ringkonnakohtusse sisse maksnud.

§ 60. Hindamiskomisjoni esimees, lõpetanud sundvõõrandusmenetluse sundvõõrandisaaja loobumisteate põhjal, teatab sellest viivitamata sundvõõrandiandjale ning laseb kustutada kinnistusregistrisse kantud sundvõõrandusmärkme.

§ 61. Sundvõõrandamisest loobumise korral on sundvõõrandisaaja kohustatud tasuma sundvõõrandiandjale kõik kulud ja kahjud, mis viimasele seoses sundvõõrandamisega on tekkinud.

§ 62. Sundvõõrandiandja nõudel on hindamiskomisjoni esimees kohustatud nõudma sundvõõrandisaajalt, kui selleks ei ole riigi- või kohaliku omavalitsuse asutis, tagatise esitamist nende kulude ja kahjude tasumiseks, mis sundvõõrandiandjale sundvõõrandamisest võivad tekkida.

Tagatise suuruse määrab hindamiskomisjoni esimees. Tagatis võidakse esitada sularahas, panga garantiikirjas või riigi- või riigi poolt tagatud väärt-paberites.

Kui sundvõõrandisaaja kahe nädala jooksul arvates sellekohase teate saamisest nõutud tagatist ei esita, siis hindamiskomisjoni esimehe otsusel sundvõõrandamine lõpetatakse. Sundvõõrandamise lõpetamise korral tulevad vastavalt kohaldamisele sundvõõrandamisest loobumise kohta käivad eeskirjad.

Kui sundvõõrandiandja ei ole esitanud täitehte oma kulude ja kahjude sissenõudmise või tagamise kohta ühe aasta jooksul arvates sundvõõrandamisest loobumise kohta teate kättesaamisest, siis antakse tagatis selle esitajale tagasi. Sundvõõrandusmenetluse lõpuleviimise korral antakse tagatis selle esitajale tagasi pärast kogu sundvõõranditasu sissemaksmist ringkonnakohtusse.

§ 63. Sundvõõrandamisest loobumise korral kuuluvad need kulud ja kahjud, mis sundvõõrandiandjale seoses sundvõõrandamisega on tekkinud, kindlakstegemisele ja sissenõudmisele tsiviilkohtupidamise seaduses ettenähtud korras.

§ 64. Kui sundvõõrandisaaja loobub sundvõõrandamisest pärast sundvõõranditasu kohta käiva otsuse jõustumist, siis võib sundvõõrandiandja nõuda sundvõõrandisaajalt kulude ja kahjude asemel sundvõõranditasu väljamaksmist sundvõõrandatava kinnisasja kohta jõustunud otsuses määratud suuruses.

Sundvõõranditasu nõutakse esimeses lõikes tähendatud juhul sundvõõrandisaajalt sisse administratiivkorras. Sellekohase otsuse teeb sundvõõrandiandja palvel hindamiskomisjoni esimees. Sissenõutud summa makstakse sisse ringkonnakohtusse õigustatud isikutele väljamaksmiseks.

8. peatükk.

Sundvõõranditasu sissemaksmine ringkonnakohtusse.

§ 65. Sundvõõranditasu jaotamist ja väljamaksmist õigustatud isikutele toimetab sundvõõrandatava kinnisasja asukoha ringkonnakohus, kuhu sundvõõrandisaaja peab sundvõõranditasu sisse maksuma kuue kuu jooksul arvates sundvõõranditasu kohta käiva otsuse jõustumisest.

§ 66. Kui sundvõõrandatava kinnisasja valdus on sundvõõrandiandjalt üle võetud enne sundvõõranditasu sissemaksmist ringkonnakohtusse, siis tuleb ringkonnakohtusse sisse maksta sundvõõranditasu koos seaduslike ülevõtmisega, mida arvatakse kinnisasja valduse ülevõtmise päevast kuni sundvõõranditasu sissemaksmise päevani. Sel juhul peab nende summade tasuja esitama maksmisel tõendi sundvõõrandatava kinnisasja valduse ülevõtmise aja kohta, mille alusel ringkonnakohus kontrollib, kas seaduslikud intressid on õigesti arvatud.

§ 67. Kui hindamiskomisjoni otsuse kohaselt osa või kõik hindamismenetluse kulud langevad sundvõõrandiandja kanda, siis on sundvõõrandisaajal õigus hindamismenetluse kulude arvel väljamakstud summasid, mis on langenud sundvõõrandiandja kanda, maha arvutada tema poolt ringkonnakohtusse sissemakstavast sundvõõranditasust.

§ 68. Sundvõõranditasu ja seaduslike ülevõtmiste intresside sissemaksmine ning selle kohta, et intressid on õigesti arvatud, annab ringkonnakohtu esimees nende summade sissemaksjale vastava tõendi.

Sellest, et kogu sundvõõranditasu koos seaduslike ülevõtmiste intressidega on määratud suuruses sisse makstud, kuulutab ringkonnakohus sundvõõrandisaaja kulul Riigi Teatajas, üles kutsudes neid, kellel on nõudeid sundvõõrandiandja vastu, esitama täitelehed oma nõuete kohta ühe kuu jooksul arvates kuulutuse avaldamisest.

9. peatükk.

Sundvõõrandatava kinnisasja valduse ülevõtmine.

§ 69. Sundvõõrandatava kinnisasja valduse ülevõtmine sundvõõrandiandjalt võib toimuda alles pärast sundvõõranditasu sissemaksmist ringkonnakohtusse, kui pole määratud teisiti sundvõõrandamise aluseks olevas eriseaduses või Vabariigi Valitsuse otsuses, mis tehtud käesoleva seaduse alusel.

§ 70. Kui sundvõõrandatava kinnisasja valduse ülevõtmine sundvõõrandiandjalt võib toimuda alles pärast sundvõõranditasu sissemaksmist ringkonnakohtusse, siis toimetab selle kinnisasja valduse ülevõtmist sundvõõrandiandjalt ning üleandmist sundvõõrandisaajale kinnisasja asukoha välispolitsei komissar hindamiskomisjoni otsuse kohaselt käesoleva seaduse § 71—74 ettenähtud korras.

§ 71. Välispolitsei komissar asub sundvõõrandatud kinnisasja valduse ülevõtmisele ja üleandmisele hindamiskomisjoni esimehe korraldusel.

Korralduse tegemisel saadab hindamiskomisjoni esimees välispolitsei komissarile hindamiskomisjoni otsuse ärakirja koos sundvõõrandus-toimikuga.

§ 72. Hindamiskomisjoni esimees teeb korralduse sundvõõrandatava kinnisasja valduse ülevõtmise ja üleandmise kohta sundvõõrandisaja vastava avalduse põhjal.

Sundvõõrandisaja peab oma avaldusele lisandama ringkonnakohtu tõendi sundvõõranditasu sissemaksmise kohta või tegema avalduses viite Riigi Teatajale, kus on avaldatud ringkonnakohtu vastav kuulutus.

§ 73. Sundvõõrandatava kinnisasja valduse ülevõtmise ja üleandmise kohta koostab välispolitsei komissar akti, millele alla kirjutavad sundvõõrandiandja, sundvõõrandisaja ja välispolitsei komissar. Kui sundvõõrandiandja või sundvõõrandisaja keeldub aktile alla kirjutamast, siis teeb välispolitsei komissar selle kohta aktile märkme.

Aktis märgitakse sundvõõrandisaja nõudel eraldi ära need sundvõõrandatavad asjad, millede eest sundvõõranditasu on küll juba määratud, kuid mis sundvõõrandiandja poolt on jäetud üle andmata, kui ka need sundvõõrandatavad asjad, mis on küll üle antud, kuid pärast hindamist rikutud.

§ 74. Välispolitsei komissar, lõpetanud sundvõõrandatava kinnisasja valduse ülevõtmise ja üleandmise, saadab hindamiskomisjoni esimehele viivitamata tagasi hindamiskomisjoni otsuse ärakirja ning sundvõõrandus-toimiku koos sundvõõrandatava kinnisasja valduse ülevõtmise ja üleandmise aktiga.

§ 75. Kui sundvõõrandatava kinnisasja valduse ülevõtmine võib toimuda enne sundvõõranditasu sissemaksmist ringkonnakohtusse, siis toimetab kinnisasja valduse ülevõtmist sundvõõrandiandjalt ja üleandmist sundvõõrandisajale kinnisasja asukoha välispolitsei komissar eriseaduse või Vabariigi Valitsuse või administratiiv-asutise sundvõõranduse otsuse kohaselt käesoleva seaduse § 76—80 ettenähtud korras, kuivõrd pole määratud teisiti sundvõõrandamise aluseks olevas eriseaduses või Vabariigi Valitsuse otsuses, mis tehtud käesoleva seaduse alusel, või selles seaduses, mille alusel on sundvõõrandamise otsustanud administratiiv-asutis.

§ 76. Kui sundvõõrandamine toimub eriseadusega või Vabariigi Valitsuse otsusega, mis tehtud käesoleva seaduse alusel, siis asub välispolitsei komissar sundvõõrandatava kinnisasja üleskirjutamisele ja kinnisasja valduse ülevõtmisele ning üleandmisele selle ministri korraldusel, kelle võimkonda kuulub tegevusala, milleks sundvõõrandamine toimub.

Kui sundvõõrandamine toimub administratiiv-asutise otsusega, siis toimetab välispolitsei komissar sundvõõrandatava kinnisasja valduse ülevõtmist ja üleandmist selle administratiiv-asutise korraldusel.

§ 77. Enne sundvõõrandatava kinnisasja valduse ülevõtmist ja üleandmist toimetab välispolitsei komissar selle kinnisasja üleskirjutamist nende eeskirjade kohaselt, mis on ette nähtud tsiviilkohtupidamise seaduse täitemenetluse osas kinnisvarade üleskirjutamise kohta.

Üleskirjutamise juurde kutsutakse sundvõõrandiandja, sundvõõrandisaja ja kaks tunnistajat. Poolte mitteilmumine ei takista üleskirjutamise teostamist.

Üleskirjutamine peab teostuma kahe nädala jooksul arvates korralduse saamisest sundvõõrandatava kinnisasja valduse ülevõtmise ja üleandmise kohta.

§ 78. Sundvõõrandatava kinnisasja valduse ülevõtmise ja üleandmise kohta koostab välispolitsei komissar akti, millele alla kirjutavad sundvõõrandiandja, sundvõõrandisaaja ja välispolitsei komissar. Kui sundvõõrandiandja või sundvõõrandisaaja keeldub aktile alla kirjutamast, siis teeb välispolitsei komissar selle kohta aktile märkme.

§ 79. Sundvõõrandatava kinnisasja üleskirjutamisele asumisest teatab välispolitsei komissar hindamiskomisjoni esimehele, kes nõutab sundvõõrandisaaja kulul selle kinnisasja kohta väljavõtte kinnistusregistrist ning saadab selle välispolitsei komissarile.

§ 80. Välispolitsei komissar, lõpetanud sundvõõrandatava kinnisasja valduse ülevõtmise ja üleandmise, saadab viivitamata hindamiskomisjoni esimehele sundvõõrandatava kinnisasja üleskirjutuse protokoll, kinnisasja valduse ülevõtmise ja üleandmise akti ning väljavõtte kinnistusregistrist selle kinnisasja kohta.

10. peatükk.

Määratud sundvõõranditasu vähendamine.

§ 81. Sundvõõrandisaaja võib seitsme päeva jooksul arvates sundvõõrandatava kinnisasja valduse ülevõtmisest taotleda sundvõõranditasu vähendamist hindamiskomisjoni poolt, kui talle on jäetud üle andmata sundvõõrandamisele kuuluvaid asju või on üle antud rikutud asju ja kui selle kohta on välispolitsei komissari poolt tehtud vastav märgesundvõõrandatava kinnisasja valduse ülevõtmise ja üleandmise akti.

§ 82. Hindamiskomisjoni esimees on kohustatud kolme päeva jooksul arvates sundvõõranditasu vähendamist taotleava avalduse kättesaamisest välja kutsuma sundvõõrandiandja ning sundvõõrandisaaja — kokkuleppe sobitamiseks sundvõõranditasu vähendamise kohta.

§ 83. Kui sundvõõrandiandja ja sundvõõrandisaaja kokku lepivad hindamiskomisjoni esimehe juures summa kohta, mille võrra tuleb määratud sundvõõranditasu vähendada, siis koostatakse selle kohta protokoll, millele alla kirjutavad pooled ning hindamiskomisjoni esimees.

Protokoll esitatakse hindamiskomisjonile, kes vastavalt poolte kokkuleppele muudab oma varema otsuse sundvõõranditasu osas.

§ 84. Kui sundvõõrandiandja või sundvõõrandisaaja või mõlemad määratud ajaks hindamiskomisjoni esimehe juurde ei ilmu või kui pooled kas esimesel ilmunisel või kokkuleppe sõlmimiseks määratud tähtaja jooksul, kui viimane on antud, sundvõõranditasu vähendamise kohta kokkulepet ei saavuta, siis kutsub hindamiskomisjoni esimees sundvõõrandisaaja taotluse otsustamiseks viivitamata kokku hindamiskomisjoni istungi.

Hindamiskomisjon, ära kuulanud sundvõõrandisaaja ja sundvõõrandiandja suulised seletused ja tarbe korral tunnistajate ütlused ning asjatundjate arvamuse, teeb otsuse, millega ta kas jätab oma endise otsuse sundvõõranditasu kohta jõusse või muudab selle vastavalt uutele oludele.

Hindamiskomisjoni otsuse peale võivad pooled kaevata sundvõõrandatava kinnisasja asukoha ringkonnakohtule administratiivkohtu-menetluse korras kahe nädala jooksul arvates otsuse ärakirja kättesaamisest.

§ 85. Hindamiskomisjoni esimees saadab pärast sundvõõranditasu kohta käiva uue otsuse jõustumist selle otsuse ärakirja ringkonnakohtule, kes maksab sundvõõrandisaajale tagasi viimase poolt sundvõõranditasu arvel enam sissemakstud summa.

11. peatükk.

Sundvõõranditasu jaotamine.

§ 86. Ringkonnakohus asub sundvõõranditasu jaotamisele õigustatud isikute vahel alles pärast seda, kui ta on saanud sellekohase avalduse hindamiskomisjoni esimehelt.

§ 87. Kui sundvõõrandatava kinnisasja valdus on üle võetud enne sundvõõranditasu kohta käiva otsuse jõustumist, siis hindamiskomisjoni esimees üheaegselt selle otsuse ärakirja saatmisega ringkonnakohtule esitab viimasele avalduse sundvõõranditasu jaotamisele asumise kohta. Avaldus ühes otsuse ärakirjaga tuleb esitada kohe pärast seda, kui sundvõõrandisaaja on sundvõõranditasu ja seaduslikud intressid sisse maksnud.

§ 88. Kui sundvõõrandatava kinnisasja valduse ülevõtmise ning üleandmise aktisse pole üle andmata jäänud või rikutud asjade kohta tehtud mingit märget, siis esitab hindamiskomisjoni esimees kohe pärast eelnimetatud akti kättesaamist ringkonnakohtule avalduse sundvõõranditasu jaotamisele asumise kohta.

§ 89. Kui sundvõõrandatava kinnisasja valduse ülevõtmise ning üleandmise aktis on küll märke üle andmata jäänud või rikutud asjade kohta tehtud, kuid sundvõõrandisaaja pole sundvõõranditasu vähendamise taotlust selleks ettenähtud tähtaja jooksul esitanud, siis esitab hindamiskomisjoni esimees kohe pärast eelnimetatud tähtaja möödumist ringkonnakohtule avalduse sundvõõranditasu jaotamisele asumise kohta.

§ 90. Kui sundvõõrandatava kinnisasja valduse ülevõtmise ning üleandmise aktis on märke üle andmata jäänud või rikutud asjade kohta tehtud ja kui sundvõõrandisaaja on akti alusel selleks ettenähtud tähtaja jooksul esitanud sundvõõranditasu vähendamise taotluse, siis hindamiskomisjoni esimees, saates ringkonnakohtule sundvõõranditasu kohta käivast uuest jõustunud otsusest ärakirja, esitab ühtlasi viimasele avalduse sundvõõranditasu jaotamisele asumise kohta.

§ 91. Kõik piiratud kinnisasjaõigused, mis sundvõõrandatud kinnisasja ümberkinnistamisel sundvõõrandisaaja nimele kustutamisele kuuluvad, rahuldakse sundvõõrandatava kinnisasja eest sissemakstud summast nende eeskirjade järgi, mis on ette nähtud tsiviilkohtupidamise seaduses täitemenetluse korras sissenõutud summade jaotamise kohta.

Nende isikute kõrval, kellele kuuluvad piiratud kinnisasjaõigused, võivad sundvõõranditasu arvel sissemakstud summa jaotamisest osa võtta ainult need sundvõõrandiandja kreditorid, kes on esitanud täitelehed oma nõuete kohta ringkonnakohtule ühe kuu jooksul arvates sundvõõranditasu ringkonnakohtusse sissemaksmise kohta käiva kuulutuse avaldamisest Riigi Teatajas.

Nõude rahuldamata osa kohta jääb sundvõõrandiandja hüpotekaarusaldajail püsima isiklik nõudeõigus hüpotekaarlaenu-saaja või selle isiku vastu, kes hüpotekaarkreditori nõusolekul on hüpotekaarlaenu-saajalt üle võtnud hüpotekaarlaenu tasumise kohustuse.

§ 92. Kustutamisele kuuluva kasutusvalduse arvele sundvõõranditasu jaotamisel langeva summa mahutab ringkonnakohus riigi- või riigi poolt tagatud väärtpaberitesse.

Väärtpaberitelt saadavad intressid makstakse välja kasutusvalduse kestel kasutusvaldajale, kuna väärtpaberid pärast kasutusvalduse lõppemist kuuluvad väljaandmisele sundvõõrandiandjale.

12. peatükk.

Sundvõorandatava kinnisasja ümberkinnistamine ja omandiõiguse üleminek.

§ 93. Kui sundvõoranditatu koos seaduslike intressidega on määratud suuruses ringkonnakohtusse sisse makstud, siis kinnistatakse sundvõorandatav kinnisasi sundvõorandisaaja nimele tema sellekohase avalduse põhjal.

Avalduses tuleb teha viide Riigi Teatajale, kus on avaldatud sundvõorandamise aluseks olev eriseadus või Vabariigi Valitsuse või administratiiv-asutise vastav otsus ja teadaanne sundvõoranditatu ning seaduslike intresside sissemaksmisest ringkonnakohtusse.

Avaldusele tuleb lisandada vannutatud maamõõtja poolt valmistatud või Katastriameti või linnavalitsuse poolt registreeritud üksikasjalised plaanid ümberkinnistatava üksuse kohta ja Katastriameti poolt väljaantud tõendid kinnistatava üksuse suuruse ja hindamise kohta, kui on sundvõorandatud osa väljaspool linna administratiivpiire asetsevast maa-kinnistusüksusest.

§ 94. Sundvõorandatava kinnisasja ümberkinnistamisel sundvõorandisaaja nimele kustutab kinnistusamet selle kinnisasja kohta kinnistusraamatusse kantud ning sealt kustutamisele kuuluvad keelu- ja hoiu märkmed, kinnispandid ning kõik muud piiratud kinnisasjaõigused.

Kohustus, mille tagamiseks oli seatud kinnistusraamatust kustutamisele kuuluv kinnispandiõigus, muutub kinnispandiõiguse kustutamisega sisenõutavaks.

§ 95. Sundvõorandatava kinnisasja ümberkinnistamine sundvõorandisaaja nimele, kui sundvõorandisaajaks on riigi- või kohaliku omavalitsuse asutis, on vaba kõigist riigi kasuks võetavaist maksudest.

Kui sundvõorandisaajaks ei ole riigi- või kohaliku omavalitsuse asutis, siis kannab kõik sundvõorandatava kinnisasja ümberkinnistamisega seoses olevad maksud sundvõorandisaaja.

§ 96. Omandiõigus sundvõorandatava kinnisasja kohta läheb sundvõorandisaajale üle kinnisasja valduse ülevõtmisega, kuid sundvõorandatava kinnisasja kohta käivaid õigusi võib sundvõorandisaaja kinnistusraamatus käsutada alles pärast kinnisasja ümberkinnistamist enda nimele. Kui aga valduse ülevõtmisele on eelnenud kinnisasja ümberkinnistamine sundvõorandisaaja nimele, siis loetakse see kinnisasi tema poolt omandatuks juba arvates ümberkinnistamise päevast.

§ 97. Omandiõiguse ülemineku päevast alates lasub sundvõorandatavate asjade hävimise oht sundvõorandisaajal. Samast päevast alates on ta kohustatud tasuma sellel kinnisasjal lasuvad riigi-, omavalitsus- ning muud avalikud maksud. Sundvõorandiandja kanda jäävad aga need maksud, mis on temalt juba ette sisse nõutud tähtaegade eest, mis saabuvad või lõpevad pärast kinnisasja üleminekut sundvõorandisaaja omandisse.

13. peatükk.

Sundvõorandiandja ostu-eesõigus sundvõorandatud kinnisasja kohta.

§ 98. Sundvõorandiandjal ja tema õigusjärglastel on sundvõorandatud kinnisasja kohta selle võorandamise korral sundvõorandisaaja poolt ostu-eesõigus kümne aasta jooksul arvates kinnisasja üleminekust sundvõorandi-

saaja omandisse. Ostu-eesõiguse teostamisel on ostuhinnaks sundvõõrandamisel sundvõõrandisaaja poolt väljamakstud sundvõõranditasu, millele on juurde arvatud vahepeal tekkinud väärtuse juurdekasv, mis on tingitud kasulikkudest kuludest.

§ 99. Sundvõõrandatud kinnisasja võõrandamisest peab sundvõõrandisaaja ostu-eesõiguslase elukoha teadmise korral teatama ostu-eesõiguslasele ning kuulutama Riigi Teatajas, ostu-eesõiguslase elukoha mitteteadmise korral aga kuulutama peale Riigi Teataja veel kohtukuulutuste ajalehes.

Kuulutuses tuleb ära tähendada selle isiku nimi ning elukoht, kellele kinnisasi võõrandatakse, ja müügihind, kui võõrandamine toimub müügilepingu alusel.

§ 100. Kui ostu-eesõiguslane ei ole ühe kuu jooksul, arvates sundvõõrandatud kinnisasja võõrandamise kohta käiva kuulutuse ilmumisest Riigi Teatajas, teatanud oma soovist kasutada ostu-eesõigust, siis loetakse see õigus kustunuks.

14. peatükk.

Sundkitsendamine.

§ 101. Kinnisomandi sundkitsendamine võib toimuda kas sundservituudi seadmisega kinnisasjale või kinnisasja sundvaldamisele võtmisega. Piiratud kinnisasjaõigustest võidakse sundkitsendada ainult servituute, reaalkoormatisi ja pärandatavaid kasutamissoigusi.

§ 102. Kinnisomandi ja piiratud kinnisasjaõiguste sundkitsendamisele, kuivõrd seaduses pole määratud teisiti, kohaldatakse mõttekohaselt sundvõõrandamise eeskirju.

§ 103. Sundservituut, samuti piiratud kinnisasjaõiguste sundkitsendus võib olla ajutine või alaline, sundvaldus aga ainult ajutine.

Sundvaldus ei või kinnisasja omaniku nõusolekuta kesta üle kolme aasta arvates sundvaldamisele asumisest.

§ 104. Kinnisasja koormamisel seesuguse sundkitsendusega, mis ei võimalda seda kinnisasja enam otstarbekalt kasutada vastavalt senisele majanduslikule otstarbele, on omanik õigustatud nõudma hindamiskomisjonilt, et kinnisasja sundkitsendamise asemel kinnisasi temalt sundvõõrandataks.

§ 105. Tasu alalise sundkitsenduse eest tuleb välja maksta korraga, ajutise sundkitsenduse eest aga aastaviisi ette.

§ 106. Sundvaldaja võib kasutada kinnisasja ainult selleks otstarbeks, mis on ette nähtud sundvalduse aluseks olevas seaduses või Vabariigi Valitsuse või administratiiv-asutise otsuses.

Sundvaldaja ei või omaniku nõusolekuta oluliselt muuta kinnisasja senist majanduslikku otstarvet.

§ 107. Kui kinnisasja väärtus on sundvaldamise tõttu vähenenud, siis on kinnisasja omanik õigustatud nõudma sundvaldajalt vastavate kahjude tasumist kolme aasta jooksul arvates sundvalduse lõppemisest. Sama aja jooksul võib kinnisasja omanik nõuda sundvaldajalt nende kahjude tasumist, mis talle tekkinud on kinnisasja senise majandusliku otstarbe ilma tema loata muutmisest.

Kui kinnisasja omanik sundvaldajaga kahjude suuruse kohta kokkulepet ei saavuta, siis on ta õigustatud taotlema nende kindlakstegemist hindamiskomisjoni poolt. Kahjude kindlakstegemise kulud kannab sel juhul sundval-

daja. Kahjud ja kulud nõutakse sisse administratiivkorras hindamiskomisjoni esimehe otsusel.

II.

Õhusõiduseaduse (RT 1936, 57, 499) § 43 muudetakse ning pannakse kehtima järgmises redaktsioonis:

§ 43. Sundvõõrandamise kohta tehtud otsuses võidakse määrata, et sundvõõrandatava kinnisasja valduse ülevõtmine võib toimuda enne sundvõõranditasu sissemaksmist ringkonnakohtusse.

Sundvaldamisele võtmise kohta tehtud otsuses võidakse määrata, et sundvaldamisele võetava kinnisasja valduse ülevõtmine võib toimuda kohe pärast kinnisasja üleskirjutamist.

III.

Tallinna Ehituskruntide Fondi seaduse (RT 1936, 89, 705) § 5 ja 10 muudetakse ning pannakse kehtima järgmises redaktsioonis:

§ 5. Kinnisvarade sundvõõrandamise seaduse eeskirjad sundvõõrandiandja ostu-eesõiguse kohta ei leia kohaldamist.

§ 10. Hüpoteekpankadel, kes oma nõuete katteks saavad võlakirju, on õigus tasuda nende võlakirjadega, kursiga 100, oma pantlehti, mis kuuluvad lunastamisele sundvõõrandatud kinnisvaral lasunud kohustuse pangale tasumise puhul.

IV.

Käesoleva seaduse jõustumisel kaotavad kehtivuse:

- 1) Balti eraseaduse § 863 märkus 1;
- 2) Vene Tsiviilseaduse (VSK X k. 1. j., 1914. a. vlj.) § 575—587 ja 589—608 ühes kõigi hilisemate muudatuste ja täiendustega;
- 3) Õhusõiduseaduse (RT 1936, 57, 499) § 44—47.

V.

Käesoleva seaduse jõustumisega kehtivuse kaotanud Vene Tsiviilseaduse § 575—587 ja 589—608, millelele kehtivates seadustes on viidatud, tuleb asendada mõttekohaselt käesoleva seaduse vastavate eeskirjadega.

VI.

Käesoleva seaduse jõustumise ajal pooleli-olevad sundvõõrandusasjad, milledes hindamiskomisjon pole teinud veel otsust sundvõõranditasu kohta, viiakse lõpule käesoleva seaduse alusel.

Kõik teised käesoleva seaduse jõustumise ajal pooleli-olevad sundvõõrandusasjad viiakse lõpule seniste seaduste alusel, kusjuures nende kinnisasjade ümberkinnistamisel sundvõõrandisaja nimele, mis on küll sundvõõrandamisele määratud, kuid sundvõõrandisaja nimele veel kinnistamata, kustutab kinnistusamet selle kinnisasja kohta kinnistusraamatusse kantud keelu- ja hoiu märkmed, hüpoteegid ning muud asjaõiguslikud koormatised, välja arvatud need, millele allesjätmiseks on avaldanud oma nõusoleku uus omanik.

Kustutamisele kuuluvad hüpoteegid muutuvad sissenõutavaiks nende kustutamiseга kinnistusraamatust, kusjuures nad kestavad edasi sundvõõ-

randatud kinnisasja asemel selle kinnisasja eest määratud ja kohaliku ringkonna-kohtu deposiiti makstud tasusummal.

Tasusumma sissemaksmisest kohtu deposiiti kuulutab ringkonnakohus sissemaksja kulul Riigi Teatajas, kutsudes üles asjaõiguslikke kreditore, kellele õigused on kinnistusraamatust kustutatud, avaldama oma nõudeid täitelehtede järgi kuue kuu jooksul arvates kuulutuse avaldamisest. Kui selle tähtaja jooksul ei ole ühtegi eelnimetatud nõuet esitatud, siis antakse tasusumma välja endisele omanikule. Nõuete esitamise korral aga kuulub tasusumma jaotamisele üldises korras.

Sundvõõrandatud kinnisasja endise omaniku hüpotekaarusaldaajail jääb rahuldamata osa kohta püsima isiklik nõudeõigus hüpotekaarlaenu-saaja või selle isiku vastu, kes hüpotekaarkreditori nõusolekul on hüpotekaarlaenu-saajalt üle võtnud hüpotekaarlaenu tasumise kohustuse.

Tallinnas, 27. veebruaril 1939.

K. Päts

Vabariigi President.

K. Eenpalu

Peaminister.

A. Assor

Kohtuminister.

122. Vabariigi Valitsuse otsus 22. veebruarist 1939.

1. Valitsemise korraldamise seaduse (SK I 1938, 4, 1) § 12 alusel asutatakse Haridusministeeriumi juurde Kunstikomitee arvates 1. märtsist 1939.

2. Kunstikomitee ülesandeks on kunstide arendamise, kunstiteoste säilitamise ja levitamise ning kunstikultuuri edendamise eest hoolitsemine ja selleks vastavate kavade ning ettepanekute valmistamine.

Oma ülesannete täitmiseks Kunstikomitee:

- a) arutab ja selgitab kunstide arendamise vajadusi ja võimalusi ning koostab sellel alal vastavaid kavu ja ettepanekuid;
- b) kujundab põhimõtteid kunstikultuuri edendamiseks;
- c) aitab kaasa kunstiteoste säilitamisele ja levitamisele ning asutiste, organisatsioonide ja kodude kunstilisele kaunistamisele, eriti eesti rahvusliku omapära ja kogu rahvuskultuuri tõusu sihis ja huvides;
- d) arutab ja selgitab kunstimuuseumide ja teiste muuseumide kunstiosakondade tegevuse arendamise ja kooskõlastamise vajadusi ja võimalusi ning koostab sellel alal vastavaid kavu ja ettepanekuid;
- e) avaldab arvamusi ja seisukohti riigiasutistele või riigi toetusel osta kavatsetavate kunstiteoste ja -esemete suhtes ning aitab kaasa nende ostude teostamisele;
- f) avaldab arvamusi ja seisukohti kunstiteoste ja -esemete riigi piiridest väljaveo lubamise või keelamise asjas;
- g) avaldab arvamusi ja seisukohti avalikkude ehitiste ja mälestusmärkide kavade kohta kunstiliselt seisukohalt;

h) täidab muid Vabariigi Valitsuse või Haridusministri poolt komiteele antud ülesandeid kunstide alal.

3. Kunstikomitee koosneb esimehest, abiesimehest ja 6 liikmest. Komitee esimeheks on Haridusminister ja abiesimeheks Haridusministeeriumi Teaduse ja Kunsti Osakonna direktor.

Komitee liikmed määrab Vabariigi Valitsus Haridusministri ettepanekul.

Peale alaliste liikmete on komiteel kaastöölised, kelle nimetab Haridusminister. Kaastöölised töötavad komitee või tema esimehe otsusel üksikute ülesannete alal ja esitavad oma ettepanekud ja kavad komitee esimehele.

4. Kunstikomitee töötab Haridusministri juhtimisel. Haridusminister esitab Vabariigi Valitsusele komitee tegevuse aruande iga tegevusaasta kohta.

5. Kunstikomitee poolt kujundatud põhimõtted kunstikultuuri edendamiseks (p. 2 lit. b) esitab Haridusminister heakskiitmiseks Vabariigi Valitsusele. Komitee muude otsuste ja kavade kasutamine, kinnitamine ja teostamine toimub vastavates seadustes ja määrustes ettenähtud alustel ja korras.

6. Kunstikomitee asjaajamine toimub Haridusministeeriumis. Komitee asjaajajaks määrab Haridusminister Haridusministeeriumi vastava ametniku.

7. Kunstikomitee kulud kaetakse riigieelarves selleks ettenähtud krediidist ja p. 8 alusel makstavaist summadest.

8. Eraasutiste, eraorganisatsioonide või isikute palvel ja huvides astub komitee tegevusse Haridusministri loal ja ainult siis, kui palve avaldaja tasub Haridusministeeriumile palvel avaldatud töö teostamisega seotud tegelikud kulud või annab nende kulude ulatuses tagatise.

Nende kulude arvestamise alused ja suuruse ning tasumise korra määrab Haridusminister.

9. Kunstikomitee tegevuse ligemad alused ja asjaajamise korra määrab Haridusminister komitee kodukorras.

Peaminister K. E e n p a l u.

Haridusminister A. J a a k s o n.

Riigisekretär K. T e r r a s.

123. Nõmme linna lihajärelevaatuse asutise taksid 1939/1940 m. a. kohta alates 1. aprillist 1939.

Vastu võetud Nõmme linnavolikogu poolt 24. jaanuaril 1939 ja kinnitatud Põllutööministri poolt 4. veebruaril 1939.

A l u s : Tapamajade ja liha järelevaatuse seaduse § 29.

Liha järelevaatamise eest võtta:

Veiseliha:	a) veerand üle 80 kg	Kr. —.65
	b) veerand üle 40 kg	„ —.65
	c) veerand alla 40 kg	„ —.45
Sealiha:	sead üle 200 kg	„ 2.80
	„ 160—200 kg	„ 2.70
	„ 130—160 kg	„ 2.60
	„ 100—130 kg	„ 1.70
	„ 65—100 kg	„ 1.35
	„ 30—65 kg	„ —.65
	„ alla 30 kg	„ —.45

§ 4. Sissekäik asutisse olgu tänavalt. Teine sissekäik on lubatud õue poolt asutise pidaja tarveteks. Asutise külastamine õuepoolse ukse kaudu on keelatud. Sissekäigu kohal olgu silt asutise nimetusega. Sissekäik olgu valgustatud pimedal kauplemisajal.

§ 5. Asutise ruumide kõrgus olgu vähemalt 2,70 m. Ruumid ei tohi olla otseses ühenduses asutise pidaja enese ega teiste isikute eluruumidega.

§ 6. Asutise ruumide põrandad olgu siledad ja värvitud õlivärviga, seinad vähemalt 1,5 m kõrguseni puust, linoleumist või muust pestavast materjalist või kaetud õlivärviga. Seinad ülalpool paneeli ja laed olgu värvitud liimi- või õlivärviga. Seinad ülalpool paneeli võivad olla ka tapeeditud. Uksed ja aknaraamid olgu värvitud õlivärviga.

§ 7. Asutise ruumid olgu varustatud korraliku ventilatsiooniga.

§ 8. Asutise ruumide põrandad, seinad ja laed, üldse ruumid, mööbel ning muu sissesead olgu alati puhtad ja korras. Asutise letid ja riiulid olgu kaetud õlivärviga. Lauad olgu korralikult värvitud, kaetud puhta linaga või klaasist, või tahvlitega lihvitud (poleeritud) kivist, kunstkivist või muust kõvast siledast pragudeta massist.

§ 9. Asutise ruume ei tohi tarvitada magamiseks, eluruumideks, köögiks või muuks ruumide eesmärgist erinevaks otstarbeks.

Asutise kööki, toiduainete hoiuruumi ja üldse kõiki asutise kõrvalruume võib tarvitada ainult ettenähtud otstarbeks.

§ 10. Asutises olgu süljekausid veega, mida tuleb uuendada vähemalt kord päevas. Samuti olgu asutises tarvilikul arvul tuhatoose.

§ 11. Asutises olgu üliiriiete hoiukohad või tarvilik arv varnu seinäärsete laudade juures.

§ 12. Asutise köögi põrandapind olgu vähemalt 12 ruutmeetrit, kõrgus vähemalt 2,70 m. Iga köögis töötava isiku kohta olgu vähemalt 15 kantmeetrit õhuruumi. Köögi sissesead, nagu lauad, toolid, pingid,apid ja riiulid olgu värvitud heleda õlivärviga.

§ 13. Köögi seinad olgu siledad, pragudeta, 1,5 m kõrguseni glasuurkividega kaetud või värvitud heleda õlivärviga. Seinad ülalpool paneeli ja laed olgu värvitud liimi- või õlivärviga.

Köögi põrand peab vastama käesoleva määruse § 6 nõuetele asutise põrandate suhtes.

Köök peab olema tarvilikult valgustatud ja auru kõrvaldamise seadeldisega ning varustatud korraliku õhupuhastuse seadeldisega.

Köögis on keelatud hoida magamis- ja seljariideid ja igat muud kraami peale köögi tarviliku sissesead ja tarvete.

§ 14. Pliit olgu glasuurkividest, pottkividest, värvitud õlivärviga, või metallist. Pliit olgu alati korras ja puhas.

§ 15. Toidu- ja maitseained ning joogid peavad olema värsked ja rikkumata ning vastama sellekohaste seaduste ja määruste nõuetele. Samuti peavad vastama seaduste ja määruste nõuetele asutises tarvitataavad keedu-, söögi- ning jooginõud ning -riistad.

Toiduainete hoidmiseks olgu asutise juures puhas ja korras eriruum. Kõik toiduained tulevad hoida nii, et nad oleksid kaitstud määrdumise ja tolmu eest. Müügiks väljapandud toiduained peavad olema kaitstud kohaste klaas- või muu katetega.

Asutises tegutsevad teenijad peavad käsitsema toiduaineid vastavalt tervishoiu ja puhtuse nõudeile.

Asutise ruumides on keelatud söögijätete ja solgi hoidmine.

§ 16. Asutises olgu puhas valgustatud ja korrashoitud ning korraliku ventilatsiooniga klosett ja pissuaar. Kloseti põrand olgu sile ja värvitud õlivärviga, seinad 1,5 m kõrguseni kaetud heleda õlivärviga.

Sissekäik klosetti ei tohi olla ruumidest, kus valmistatakse või hoitakse toite või toiduaineid. Klosett olgu varustatud puhta paberiga. Asutises olgu kraaniga pesemisnõu puhta veega, selle juures puhtad käterätikud ja seep.

§ 17. Asutise ruumes on keelatud alkoholist jookide tarvitamine, samuti on keelatud asutises viibimine ebakaines olekus, mahasülitamine, lärmitsemine ja muul viisil korrarikkumine.

§ 18. Asutises tegutsevad teenijad oma kohuste täitmisel olgu kained ja puhtalt ning korralikult rietatud. Naisteenijail olgu juuksed kaetud pestavate peakatetega.

§ 19. Asutises on keelatud tegutsemine teenijatel, kes põevad naha- haigusi, paiseid, nakkushaigusi, või kes on nakkushaiguste kahtlased või nakkushaiguste idude kandjad või kelle elukorteris on nakkushaigusi põdevaid haiged.

Asutise pidaja on kohustatud kõik asutises tegutsevad teenijad enne teenistusse võtmist ja teenistuse kestusel iga kolme kuu kestel haiguste suhtes vähemalt kord arsti poolt läbi vaadata laskma. Läbivaatuse tagajärjed kannab arst sellekohasesse raamatusse, mida tervishoiulise järelevalve esindajail on õigus kontrollida igal ajal.

Linna tervishoiuarstil on õigus igal ajal vaadata järele asutises tegutsevate teenijate tervislikku seisukorda. Tervisliku seisukorra raamat peab sisaldama järgmisi andmeid: 1) järjekorranumber, 2) isiku nimi ja perekonnanimi, 3) elukoht, 4) vanus, 5) arsti märkused tervisliku seisukorra kohta, 6) järele vaatuse aeg (aasta, kuu ja päev), 7) arsti allkiri.

§ 20. Kui enne käesoleva määruse kehtimahakkamist avatud ja käesoleva määruse alla kuuluvad asutised ei vasta eelloendatud nõudeile, siis on linnavalitsusel õigus anda neile käesolevale määrusele vastavaks kordaseadmiseks tähtaega.

§ 21. Käesolev määrus pannakse asutistes nähtavale kohale välja.

Toidu- ja maitseainete ning jookide hinnakiri olgu asutises nõudmise korral saadaval.

§ 22. Käesoleva määruse vastu eksijad võetakse vastutusele vastavate seaduste alusel.

§ 23. Käesolev määrus hakkab kehtima 10. päeval pärast avaldamist Riigi Teatajas.

Linnavanem J. Viks.

Linnasekretäri k.t. A. Priimets.

Türi linnavalitsuse poolt volikogu ülesannetes 24. jaanuaril 1939 vastu võetud ja Järva Maavanema poolt 30. jaanuaril 1939 kinnitatud

126. Türi linna kõnniteede tegemise ja tänavate ning kõnniteede puhastamise ja korrashoiu määrus.

Alus: Linnaseaduse § 165 pp. 3, 7 ja X osa.

§ 1. Türi linna administratiivpiires on iga krundi omanik, valdaja või rentnik, edaspidi nimetatud krundipidaja, kohustatud:

- a) tegema kõnnitee tema krundi puutuvate tänavate ja avalikkude platside või parkide äärde. Eelnimetatud kohtades kõnnitee tegemise kohustus võib ära langeda linnavalitsuse sellekohase erikorralduse põhjal;
- b) puhastama kõnnitee lumest nii, et kõnnitee pealispind oleks kõva, tasane ja normaalse kallakuga tänava poole; rajuma lahti ning eemaldama liigse lume ja lobjaka ning jäätumise puhul puistama kõnnitee liivaga üle;
- c) puhastama tänavail ja platsidel kõnniteeäärsed rennid või kraavid jääst ja lumest niivõrd, et vesi kõnniteelt saaks vabalt ära valguda;
- d) puhastama tänavaid ja kõnniteid ühes nende juurde kuuluvate kraavidena, vaatamata sellele, kas nad on sillutatud, asfalteeritud jne. või mitte.

Tänavaosas, mida selle ääres asuva krundi pidaja on kohustatud puhastama, määratakse kindlaks iga krundi kohta ühelt poolt krundi pikkusega ja teiselt poolt tänava keskpäigaga, alates krundi piirist.

Tänavate ja kõnniteede harilikku puhastamist peab toimetama üks kord päevas: 1. aprillist kuni 1. septembrini enne kella 7 hommikul ja 1. septembrist kuni 1. aprillini enne kella 8 hommikul.

Peale hariliku puhastamise peab tarviduse korral, kui tänavale on kogunenud mustust, puhastama ka päeva jooksul.

Tänavate, platside või parkide äärsete nurgakruntide pidajad on kohustatud puhastama ka seda nelinurka, mis asub nende krundi nurga ja puhastuspiiri joonte pikenduste vahel kuni nende joonte lõikepunktini.

§ 2. Kõnniteed Paide, Viljandi, Suur-Pärnu, Koidula, Veski, Jaama, Rohelise, Kooli, Koolipuiesteel, Kiriku, Aia, Raudtee, Küti, Vabriku, Vabaduse, Lembitu, Uue ja Sauna tänavail peavad olema kaetud vähemalt 1 m laiuselt kindla kattega, kas betoonist, pakivist plaatidest või mõnest muust kindlast materjalist. Kõnnitee üldlaius, kus see võimalik, peab olema 1,5 m.

Teiste eelnimetamata tänavate äärde võib kõnniteid teha ka liivast, kividest, kruusast jne., kuid kõnniteed peavad olema siledad laiusega vähemalt 1,5 m. Kõnnitee katmine põlevkivituhaga (šlakk) on keelatud.

Kõnniteedesse tuleb teha vihmaveetorudest jooksva vee ärajuhtimiseks vastavad rennid.

Kõnniteeosad (läbisõidud) väravate ees olgu kaetud kindla kattega ja nii, et sõit hoovi ei oleks takistatud. Katte pind peab olema sile.

§ 3. Tänavail, kus § 2 tähendatud laiusega kõnniteed linnavalitsuse seisukohalt osutuvad võimatuks või tarbetuks, tulevad kõnniteed teha kitsamad linnavalitsuse mõõtude ja äranägemise järgi.

§ 4. Tänavail, kus mõlemapoolsete kõnniteede tegemine linnavalitsuse seisukohalt osutub tarbetuks, tehakse kõnnitee linnavalitsuse äranägemisel ainult ühele poolele, kusjuures selle kõnnitee tegemise ja korrashoiu kohustus lasub ka vastasasuval krundipidajail proportsionaalselt krundi tänavaäärse piirjoone pikkusele. Kui asjaosalised ei jõua endi vahel üksmeelsele kokkuleppele kõnnitee ehitusviisi kohta, määrab selle linnavalitsus.

§ 5. Uute kõnniteede tegemiseks ja vanade ümberehitamiseks vastavalt käesoleva sundmääruse nõudeile määratakse krundipidajale linnavalitsuse poolt neljakuine tähtaeg arvates teadaande kättesaamise või väljakuulutamise päevast.

Määratud tähtaja kestvuse arvutamisel ei arvestata aega 1. novembrist kuni 1. maini.

§ 6. Uute kõnniteede ehitamine või vanade ümberehitamine peab toimuma linnavalitsuse poolt antud juhtnööride ja nõuete kohaselt. Uue kõnnitee ehitamisele või vana kõnnitee ümberehitamisele asumisest tuleb linnavalitsusele kirjalikult teatada.

Nõudeile mittevastavalt või tähtjaks ehitamata jäetud kõnniteed ehitab linnavalitsus krundipidaja kulul.

§ 7. Kõnnitee puhastamisel eemaldatud lund ja jääd, samuti liivatamiseks puistatud liiva ei tohi ajada tänavale, vaid krundile või ära vedada linnavalitsuse poolt selleks määratud kohtadesse. Erandina võib laiul tänavail kõnniteelt lund ajada ka sõiduteele, tingimusel, et täna keskkohta jääks vabaks vähemalt 5 m laiune riba läbisõiduks.

§ 8. Kõnniteil ja tänavail tuleb lumi ja jää lahti raiuda ning sealt kõrvaldada nii, et kõnniteid ja tänavaid ei rikutaks.

§ 9. Tänavate ja kõnniteede sillutatud, makadam ja kruusatatud osas kasvav rohi tuleb ära kitkuda linnavalitsuse korraldusel. Rohu hävitamine soola ja soolveega ei ole lubatud.

§ 10. Sillutamata tänavail ja kraaves ei tule takistada rohukamara tekkimist, kuid rohtu ei tule lasta kasvada üle 15 sm pikaks.

§ 11. Matuserongi jaoks võib tänavale raputada kuuseoksi mitte varem kui 2 tundi enne matuserongi läbimist; oksad tulevad matuserongirajaja poolt ära koristada hiljemalt 3 tunni jooksul pärast matuserongi läbimist.

§ 12. Süüdlasi käesoleva määruse rikkumises võetakse vastutusele Kriminaalseadustiku põhjal.

§ 13. Käesolev määrus jõustub 15. päeval pärast avaldamist Riigi Teatajas.

§ 14. Käesoleva määruse jõustumisega kaotab kehtivuse Türi linnavalikogu poolt 14. detsembril 1928 vastu võetud ja RT 1929, 5 avaldatud Sundmäärus jalgteede tegemise ja korrashoiu kohta Türi linnas.

Linnavanem A. Viirmaa.

Sekretär M. Rüüt.

Võru Maavalitsuse poolt Maakonnaseaduse § 34 alusel 7. veebruaril 1939 vastu võetud ja Siseministri poolt 14. veebruaril 1939 kinnitatud

127. Sundmääruse alkoholiste jookidega kauplemise korra, aja ja tervishoidlikkude nõuete kohta restoranides, einelaudades, õlle- ja veinikauplustes Võrumaa valdades ja alevites (RT 1929, 54, 387) kehtetuks tunnustamise määrus.

Alus: Maakonnaseaduse (RT 1938, 43, 405) § 145 pp. 14, 19, 23, 24 ja 25.

Sundmäärus alkoholiste jookidega kauplemise korra, aja ja tervishoidlikkude nõuete kohta restoranides, einelaudades, õlle- ja veinikauplustes Võrumaa valdades ja alevites (RT 1929, 54, 387) tunnustatakse kehtetuks.

Võru Maavanem A. Kohver.

Sekretäri k.t. I. Kalda.

Paide linnavolikogu poolt 20. detsembril 1938 vastu võetud ja Sise-
ministri poolt 26. jaanuaril 1939 kinnitatud

128. Paide linna 1939 a. maksumäärad.

Nr.nr.	Maksude nimetus	Maksu määrad Kr.	Viivitus- maksu määrad	Maksu tähtajad
1	Veo ja kandekaupluse maksu isikult, kes linna piires kauplevad ärimaksuvabalt kande- või veoviisil, või igasugustes liikuvates müügikoh- tades Maks tasutakse 1. jaanuariks terve järg- neva aasta eest ette; aasta kestel kaup- lema hakkaja tasub maksu enne kaup- lemise algust. Kui kauplema hakatakse pärast 1. juulit, kuulub maks tasumi- sele poolel määral.	5.—	100%	1. jaanuar
2	Veoärimaksu isikult, kes tegutsevad linna piires voorijäri alal, vaatamata nende elukoha ja ärialalise asukoha peale, äris kasuta- misel olevalt hobuselt või muult veo- loomalt aastas Suve poolaasta vältab 1. maist kuni 1. novembrini, talve poolaasta — 1. maini. Juhul, kui hobune või muu veoloom võetakse pärast maksutähtaega, tasu- takse maks ühe kuu jooksul, arvates numbri võtmise päevast kuude järgi proportsionaalselt kuni järgmise maksu- tähtpäevani, kusjuures poolikud kuud loetakse terveteks.	5.—	100%	I pool — 1. mail, II pool — 1. novembril
3	Reklaami- ja kuulutuste maksu A. 1) igasuguselt avalikult väljapandud ärilist iseloomu kandvalt sildilt igalt 0,1 ruutmeetritl või selle osalt üle 0,2 ruutmeetri suuruses alammääraga iga sildi pealt aastas 2) igal ärilist iseloomu kandval ette- võttel on üks avalikult väljapandud silt maksuvaba, mille suurus ei ületa 0,2 ruutmeetrit. Kui rek- laamplakatil või seda asendaval ese-	—50 1.—	100%	1. oktoobril

Nr.nr.	Maksude nimetus	Maksu määrad Kr.	Viivitus- maksu määrad	Maksu tähtjad
	mel on reklaam mitmel küljel, siis loetakse iga külg omaette sildiks. Sildiks nimetatakse igasuguseid vastupidavast ainest valmistatud ja pikemaks ajaks avalikult väljapandud ärilist laadi reklaamplakateid või neid asendavaid esemeid. Valgusreklaam-sildid maksustatakse ainult ühe ja nimelt kõige suurema külje järgi. Pärast 1. juulit ülespandud reklaamilt võetakse maksu pooles suuruses. B. Ühekordselt avalikult väljapandud ühisosulistele kuulutustele või teadaannete komplektile iga 7 päeva eest: a) kuni 0,02 ruutmeetrit b) 0,02 kuni 0,1 ruutmeetrit ja iga järgmise 0,1 ruutmeetri või selle osa eest C. Alaliselt avalikult väljapandud vahelduva sisuga reklaamkastidelt aastas: a) 0,01 kuni 0,1 ruutmeetrit b) igalt järgmiselt 0,1 ruutmeetrit või selle osalt Maksust on vabad Linnaseaduse § 252 tähendatud kuulutused.			
	B. Ühekordselt avalikult väljapandud ühisosulistele kuulutustele või teadaannete komplektile iga 7 päeva eest:			
	a) kuni 0,02 ruutmeetrit	—25	100%	Registreerimisel
	b) 0,02 kuni 0,1 ruutmeetrit ja iga järgmise 0,1 ruutmeetri või selle osa eest	—60	100%	Registreerim.
	C. Alaliselt avalikult väljapandud vahelduva sisuga reklaamkastidelt aastas:			
	a) 0,01 kuni 0,1 ruutmeetrit	—50	100%	1. juulil
	b) igalt järgmiselt 0,1 ruutmeetrit või selle osalt	—35	100%	1. juulil
	Maksust on vabad Linnaseaduse § 252 tähendatud kuulutused.			
4	Ehitusprojektide kinnitamise ja ehituslubade väljaandmise maksu			
	1) igasuguste kõrvalhoonete (ilma eluruumideta) projektidelt	2.—	—	Kinnitatud projekti saamisel
	2) muutmise ja täiendamise projektidelt, kui võrreldes algprojektiga ei ole suurendatud hoone mahtu	2.—		
	3) ühekordse uue elumaja projektilt	4.—		
	4) katusekordse uue elumaja projektilt	8.—		
	5) kahekordse uue elumaja projektilt	15.—		

Nr.nr.	Maksude nimetus	Maksu määrad Kr.	Viivitus- maksu määrad	Maksu tähtajad
	6) kolme- ja enamkordse uue elu- maja projektilt.	35.—		
	7) tööstushoone projektilt	30.—		
	8) avalikahoone „	30.—		
	9) ärihoone „	25.—		
	10) hoone ümberehitamise, muutmi- se või täiendamise projektilt, kus võrreldes algprojektiga muude- takse hoone otstarvet või mahtu, võetakse maksu kui uue hoone projektilt.			
5	Ehitusjärelvale maksu			
	1) kõrvalhoonete (ilma eluruumideta) põhiplaanide pindala ruutmeetritl .	—,02, kuid mit- te vähem kui 1.—		
	2) eluhoone ühe kantmeetri ehitus- mahult	—,02, kuid mitte vähem kui 1.50		
	3) tööstushoone ühe kantmeetri ehitus- mahult	—,15		
	4) avalikahoone ühe kantmeetri ehitus- mahult	—,12		
	5) ärihoone ühe kantmeetri ehitus- mahult	—,10		
	6) ümberehituselt, kui hoone mahtu ei suurendata.	1.50		
6	Maksu linnaomavalitsuse kaalude tarvitamise eest linnavolikogu poolt 9. juunil 1938 vastu võetud ja RT 1938, 99, 869 avaldatud taksidega kindlaksmääratud normide järgi.			
7	Hobuste ja sõidukite maksu igalt linna piires peetavalt:			
	a) sõiduhobuselt aastas.	10.—	100%	1. veebruaril
	b) tööhobuselt „	3.—	100%	„
	d) vedruvankrilt „	5.—	100%	„

Nr.nr.	Maksude nimetus	Maksu määrad Kr.	Viivitus- maksu määrad	Maksu tähtajad
	e) kahe rattaga kaarikult või pikkvankrilt aastas Maksust on vabad peale Linnaseaduse § 292 tähendatud hobuste ja sõidukite veel alla 3 a. vanused hobused. Pärast maksu tähtpäeva omandatud hobustelt ja sõidukitelt tasutakse maks ühe kuu jooksul, arvates omandamise päevast kuude järgi proportsionaalset maksuaasta lõpuni, arvates poolikud kuud terveteks.	3.—	100%	1. veebruaril
8	Koeramaksu igalt linna piires peetavalt koeralt aastas Maksust on vabad Linnaseaduse § 296 tähendatud koerad. Pärast maksu tähtpäeva omandatud koeralt tasutakse maks ühe kuu jooksul, arvates omandamise päevast, kuude järgi proportsionaalselt kuni maksuaasta lõpuni, kusjuures poolikud kuud loetakse terveteks.	5.—	100%	1. juunil
9	Jalgrattamaksu igalt linna piires sõiduks peetavalt jalgrattalt aastas Maksust on vabad Linnaseaduse § 304 tähendatud jalgrattad. Pärast maksutähtpäeva omandatud jalgrattalt tasutakse maks ühe kuu jooksul, arvates omandamise päevast, kuude järgi proportsionaalselt kuni maksuaasta lõpuni, kusjuures poolikud kuud loetakse terveteks.	2.—	100%	15. mail
10	II. Kogukonnamaksu isikutelt, kes 20—60 a. vanad ja kes 15. dets. maksuaastale eelneval aastal alaliselt elunesid Paide linna administratiivpiires, järgmiselt:		1% kuus, kuid mitte alla 25 s.	1. augustil

Nr.nr.	Maksude nimetus	Maksu määrad Kr.	Viivitus- maksu määrad	Maksu tähtajad
	I liik: maksukohuslased, kes maksuaastal maksavad tulumaksu 100 krooni või rohkem	20.—		
	II liik: maksukohuslased, kes maksuaastal maksavad tulumaksu 75—100 krooni (excl.)	17.—		
	III liik: maksukohuslased, kes maksuaastal maksavad tulumaksu 50—75 kr. (excl.) .	13.—		
	IV liik: maksukohuslased, kes maksuaastal maksavad tulumaksu 25—50 krooni (excl.) .	11.—		
	V liik: maksukohuslased, kes maksuaastal maksavad tulumaksu alla 25 krooni . .	9.—		
	VI liik: maksukohuslased meesiskud, kes maksuaastal ei maksa tulumaksu	7.—		
	VII liik: maksukohuslased naisiskud, kes maksuaastal ei maksa tulumaksu	5.—		
	VIII liik: maksukohuslased abielunaised mehemaksu pooles suuruses, kuid mitte alla .	5.—		
	Maksukohuslase vanuse kriitiliseks mome- diks 20 aastaseks saamisel või 60 a. ületamisel loetakse maksuaasta 1. ja- nuar. Maksust on vabad Linnaseaduse § 182 ettenähtud isikud.			
11	Kinnisvaramaksu			
	a) kinnisvaradelt, mis maksustatakse puhastulususe alusel, nende aasta- sest puhastulust	16%	2% kuus	
	b) kinnisvaradelt, mis maksustatakse väärtuse alusel, nende väärtusest . Riigile, omavalitsustele ja kaitseliid- ule kuuluvad hooned, neis osa- des, mida kasutatakse oma asutis- te paigutamiseks, maksustatakse poolel määral. Kinnisvaramaksu summad tehakse ümmargusteks sentideks 10 sendi	2%		I kolmandik 1. veebruaril, II kolmandik — 1. juunil ja III kol- mandik — 1. oktoobril

Nr.nr.	Maksude nimetus	Maksu määrad Kr.	Viivitus- maksu määrad	Maksu tähtjad
	peale, nii et lõpud 5 senti ja alla selle jäävad maksja kasuks, üle selle aga linna kasuks. Maksust on vabad Linnaseaduse § 192 ettenähtud kinnisvarad.			
12	Lisapõhiärimaksu linna piires asetsevalt kaubanduslikelt ja tööstuslikelt ettevõttele riigi põhiärimaksu määrast	50%		Äritunnistus- te väljaand- misel
13	Turu- ja laadamaksu linnavolikogu 27. oktoobri 1921 koosolekul vastu võetud ja RT 1921, 105 avaldatud määrusega kindlaksmääratud normide järgi.			
14	Oksjonimaksu linna oksjonipidaja poolt peetavalt oksjoneilt oksjonil saadud summalt: linnale oksjonipidajale	2% 2%		Pärast oks- joni lõpetamist
15	Lõbustusmaksu 1) näokatte-, tantsu- ja lillepidude, tsirkuse- ja akrobaatiliste etenduste pääsmete hinnast 2) kontsertide, näitemängude, spordipidude, perekonnaõhtute, näitemüükide jne., kui neile järgneb tants eripiletita, ja loomaaedade pääsmete hinnast 3) kontsertide, näitemängude, spordipidude, perekonnaõhtute, näitemüükide, loengute jne. pääsmete hinnast 4) kinolt aastas	25% 15% 10% 400.—	Linna- seaduse § 323 korras " " 6% aastas	Registreerimisel " " I veerand — 10. jaanuaril,

Nr.nr.	Maksude nimetus	Maksu määrad Kr.	Viivitus- maksu määrad	Maksu tähtajad
16	Kantseleimaksu A. linnaomavalitsuse asutiste poolt väljaantavalt tunnistustelt, ära kirjadelt ja väljavõtteilt, igalt leheküljelt Kantseleimaksust on vabad Linna-seaduse § 332 tähendatud tunnistused. B. Hobuste võõrandamise korral igalt hobusepassi endiselt omanikult uue omaniku nimele ümberkirjutamise ja võõrandamise tõendamise eest: a) harilikul tööpäeval b) laadapäeval Alus: Kantseleimaksu p. B all tähendatud osa kohta: Linnavolikogu otsus 27. jaanuarist 1936 pr. nr. 8 p. III. Majandusministri nõusolek 5. märtsist ja Siseministri nõusolek 10. märtsist 1932 (Siseministeeriumi Omaval. Osak. kiri 11. märtsist 1936 nr. 1594).	— .25 1.— — .50	II veerand — 10. aprillil, III veerand — 10. juulil, IV veerand — 10. ok- toobril	Dokumendi saamisel
17	Jahitunnistusmaksu igalt tunnistuselt	3.—		Tunnistuse saamisel
18	Laskeriistamaksu igalt laskeriistaloalt aastas	1.—		Loa saamisel
19	Hobustepasside maksu igalt väljaantavalt hobusepassilt . . .	— .50		Saamisel

Nr.nr.	Maksude nimetus	Maksu määrad Kr.	Viivitus- maksu määrad	Maksu tähtjad
20	Isikutunnistuste maksu igalt väljaantavalt isikutunnistuselt .	—,25		Tunnistuse saamisel
21	Perekonnaseisuseaduse põhjal an- tavatelt a) sünni-, abielu-, surma- ja perekon- naseisutunnistuselt	—,50		„
	b) igasugustelt teistelt dokumentidelt (õiendistelt, teatistelt)	—,25		„
22	Ehituskruntide plaanide kinnitus (registreerimis) maksu a) krundiplaanile ülesvõetud maa- ala igalt ruutmeetritl	—,0,15		Plaani saa- misel
	b) krundiplaani komplektilt	12.—		
	Alus: Linnavolikogu otsus 27. sep- tembrist 1932 pr. nr. 6 p. I, Majandus- ministri ja Kohtu- ja Siseministri nõus- olekud (Kohtu- ja Siseminist. Admin. Osak. kiri 24. oktoobrist 1932 nr. 1024).			
23	Lihajärelevaatuse maksu Linnavolikogu 16. detsembri 1937 koos- olekul vastu võetud ja RT 1938, 15, 140 avaldatud taksidega kindlaksmää- ratud normidel	—	—	—

Linnapea G. Pärli.
Linnasekretär J. Ülem.

II.

129. Vabariigi Presidendi käskkiri nr. 13.

20. veebruaril 1939.

Täienduseks minu käskkirjale 24. jaanuarist 1939 nr. 10 panen minister Ants Oidermaale üldhoolitsemise, üldjärelevalve ja üldalgatuste toimetamise piiräärsete maade valitsemise, heaolu ja heakorral alal.

Neis ülesannetes on minister A. Oidermaal õiguseks ja kohuseks esineda ettekannetega ja ettepanekutega minule ja Vabariigi Valitsusele, samuti pöörduda vastavate ministrite poole nende võimkonda kuuluvais asjus tarvilike korralduste ja algatuste toimetamiseks ning juhiste andmiseks. Kui nende pöördumiste täitmisel tekivad lahkarvamised ministrite vahel, läheb küsimus lahendamiseks Peaministrile Valitsemise korraldamise seaduse § 27 kohaselt.

Kõik valitsemise asutised on kohustatud minister A. Oidermaale tema ülesannete täitmisel andma oma kaasabi.

K. Päts
Vabariigi President.

K. Eenpalu
Peaminister.